

პირიდან დასწრე საზოგადოებას. პირველ განყოფილებაში სხვათა შორის მუსიკა დაუკრავს ქართულს მარშს, აღნიშნული ხორა იმპროვიზ, იქნებ კიბეზე სხვა-სხვა ლექსებისა, მღერა რომანსისა და თქმა იმპროვიზის სტენებისა ბ-ნ კ. მესხის მიერ. მეორე განყოფილებაში წარმოადგენილი იქნება ბაჭყალი, მხიარული ვადილილი ქანის საფარისა და ბ-ნ აბაშიძის მონაწილეობით. მესამე განყოფილებაში კვლავ მღერა, თქმა ლექსებისა, სტენებისა და კომპოზიციის უკულებებისა. ამავე განყოფილებაში წაიკითხავს სტენის მოთხრობიდან „ოთარანთ ქერი“ ბ-ნი ილია ქაჭავაძე, ხოლო პირველში ლექსს იტყვის სხვათა შორის ბ-ნი დავით ერისთავი დასასრულ სალოტ-ბატურთა და სამუსიკო სალაშო ვითარებას ცხოველის სურათებით გარ, ორბელიანის პოემიდან „საღვთისძეობა“. წარმოადგენილი იქნება ქართული ლინი და ხორა აღნიშნული იტყვის „შეგვირათ წიფელი მთელი“, გამოჩნდება სტენიდან მეფე ფარნავაზ და იგივე ხორა იმპროვიზის კილოზე იმპროვიზ, დაენიხათ ვახტანგ გორგასლანს და ხორა იტყვის მღერა რულს მასა, მერე დავით დამაშენებელი და აქაც შესაფერი სიმღერა, თამარ მეფე და სიმღერა: „თამარის ღირსა ვაშლისა“. დასასრულ „ერეკლე“ და ხორა იტყვის: „აღსდებ გმირთ გმირის“...

ერთის სიტყვით, პროგრამა ჩინებულია და იმედია ჩინებული იქნება შესრულებული, და ეს სალამო ღიად ასამაგინებს, დაატობს, გულს გაუფრთხებს ჩვენს საზოგადოებას. იმედოვანი, სრული იმედი, რომ დღევანდელის საზოგადოების წინაშე არის საზოგადოება და ღიად უკვდებიან და აზრითაის ღიან-ძიანს არ დაპირავდნენ, რომ სალამო სასამაგინოდ და რჩეს დასწრეთა და სასარგებლოდაც.

ტანსაცმელსა სქრიდა... ექტორი ტიტელ-შიშველი იყო და დასასრული სი სქარობად ბავშვის შემოსესა. მან მისთავაზა მღვდელს სკამი. დაჯდომის უფლ მღვდელმა ჩამოაგდო ლაპარაკი ექტორისა... გავკრით დავაპარკი ის აზრი გამოხატე, რომ ჩემის მგელანგობით შესაძლებელია ბავშვი სულ თავ შესაფარში მივატევი-ნოთი. მერისაში მელი პირდაპირი დედაკაცი იყო... მღვდელს ლაპარაკი მაშინვე შეაწყვიტინა.

ბავშვის შეხება რომ ჩვენთვის საშიშია, ამას ლაპარაკი არ უნდა. ფრანსუამ მოიყვანა და ერთხელ კიდევ დაამტკიცა თავისი სისულედე. არ ეტყვი, რომ ჩემს ქმარს შეურაცხებელი ცეცხლი, მაგრამ ამ გარემოებაში რომ შემხედვარე დეიქტორი, სწორედ რომ არ შემოვიყენდი სახლში, თუშკაც სინდისი ღიანდისა და მღვდელსა. მაგრამ რაკი საქმე უკვე გათავსებულია, უკან დახვევა ესეა შეუძლებელია. რაკ იქნება, იქნება... იმედ მაქვს, ისე არ გავგვირდებარე, რომ ვისმე საზოგადოებრივ მივადგეთ კარზე...

ამ ლაპარაკში ოთხში შემოვიდა ექტორი და ხელში მიიღო ექიპა. ახლად ძუძუს მოშორებული ბავშვი აწიწებდა, ტირიდა და ახლადამოსული სინდისით ჩაასტკიო მოასწრობდა, გამწარებული ღრღინდა, მიმილი იქამდის გაწმინდულიყო, რომ თა-

სამწუხაროდ, „საზოგადოებას“ გუშინ წინ მოსვლია დეპუტატი ციკინი-გან, რომ ჩვენი პირველი მიზეზი, ჩვენი ბაბა ჩიტო ციკინილი, უკვე ფულ შევიწია და გულთი ვუფუხარო, რომ საზოგადოების საღამოს ვერ დაწვრილებითა. მაგრამ სამაგიეროდ „საზოგადოებას“ ცდილა იმათი ნომერი შეეცნო და აი დღეს საღამოს პირველად იმპროვიზის საზოგადოების წინაშე ერთი მუსიკის მოკვარული ექაწვილი კაცი, სახელად ბ. გ. ვ. მანაბელი, რომელსაც, როგორც ამბობენ, სასამაგინო ტენორის ხმა აქვს.

ლასალს გვანებ ვუტყვა ჩვენი ტულილი და არც საყვირე ლია, რადგან ლახი ფრანსულის ოპერტისა უწყობდას და ქანს ლასალს თავივლი თავივლულ მასდის საჩუქრად როგორც შევიტყუე, წახალისებულს ლასალს ვანზახავ აქვს მისის თივმედე ღარჩეს ტულიისში და ზოგიერთი არტისტები კიდევ დაიბაროს საშობლოდას.

გუშინვე, 23 მარტს, ქართულს თეატრში ფორკატის უკანასკნელი წარმოდგენა ჰქონდა გამართული სატელე-მოკმედე აზრით. წარმოდგენის ოსტროვისს მშენებელი კომედია: „Въшеняи деньги“ და ოდიელი „Вешняи у домашняи очага“. ზალხი საკმაოდ ბევრი დავსწრთა და არტისტებში მშენებელია შესარულეს როლები. ოდიელიში იბოლოინების ყმაწვილის ქალის ობოლი არ უნდებოდა, თუშკაც სცილობდა-კი ძველებურად ეს თავისი საყვარელი როლი კარგად ეთამაშა. ფორკატს ამ დღეებში ბაქის აპირებს წასვლას და იქ ექმნება გამართული წარმოდგენები ღიან-ძიანის უკანასკნელს კვირას.

როგორც მეთხველებსაც მოტესნებათ, ტფილისში არსებობს სა-

თვის ძალიან-ძალიან ბიძის პირი სახეც არ დავნო და ძალზე დავებინა. ამ სურათმა სიზარალული აუფოა გული მღვდელს. მოიხმო ნაზარე ბავშვი, ვადასწრა პირველი და სთქვა: — აუტორის ღმერთი ილი ოჯახი და ვახარებულნი, რომ ღირსი შესაფერი ტესტი მოვიგონე სამლოთო წერილიდაში, ვამოქმედა სახლისა-ცეცხლი. ევეი ღიად იყო, რომ ექტორის ცხლა მითად ლულის ოჯახის ეკუთვნოდა. თუშკაც ხშირად ვჯავრობდა დასასხლისი და აწინებდა ბავშვს „პოლიციის“ სახელით, მაინც იგი გულსწრულად შევიწია ყმაწვილს, რომელიც განუშორებელი უკან სდევდა, ხანდახან ორთა-კი ლულო უწინადაც ცოლს, რომ ბავშვს ნუ აწებებებოდა, კოლი მკვანებ მოუჭრიდა სიტყვას: — თუ ვერ ვინდობ, არ უნდა მოვყვანა...

ექტორი შესრულდა შეიღის წლი-სა და კლარისთან ერთად დაიწყო სოფლის სკოლაში სიარული. წინანებითა და საუბრით საქმე კალთა ყოველთვის ექტორის დაშქობდა სკოლაში, რადგან გაუმძღვარ აწინაგებს ის უფრო იგვირებდა, ვიდრე კლარა. თუშკაც ექტორი მარტო ზამთრობით დადიოდა სკოლაში, მაინც ისე ბეჯითი იყო, რომ მთელი თორმეტი თივე განუწყვეტილი მოსწავლე აწინაგებს გაცილებით სჯობნიდა. სკოლიდან ექტორი და კლარა ყოველ-

იმპერატორა სამყურნალო საზოგადოების განყოფილება. ამ საზოგადოებას ამ 1889 წლის 12 აპრილს სწორედ 25 წელიწადი უსრულდება არსებობისა. ამ დღესსაწვლელად, როგორც შევიტყუე, სხვათა შორის, დოქტორი ზაბაგე-ბაბაიანი ილაპარაკებს და სიტყვას წარმოასთქვამს ფილტვების ქლემს ვაღამდებლობაზე. მით უფრო საუბრადებოა ეს საგანი, რომ, როგორც დ— გლავაც-კის მიერ შეტრებილი სტატისტიკურ ცნობებიდან ხსნას, სამის წლის განმავლობაში, 1885 წლიდან 1888 წლამდე, ტფილისში მარტო ფილტვების ქლემით 1068 ადამიანი გარდაცლილა. დაწარჩენ სხვა სასურველ ორგანოთა ავადმყოფობით-კი იმავე დროს 1100 კაცი გამოასალმებია ამ წუთი-სოფელს. ასე რომ ტფილისში მარტო ფილტვების ქლემით, ორთა შუა რიცხვი რომ ავიღოთ, წელიწადში 338 ადამიანი უკვდება. ჩვენი ზევა ფრად კარგია და თუ ამდენი იბოცება ამ სენით, აღბად ვანსაუფრებული ხელის-შემწყობი მიხეტი ჰქონია. ეს ამავე მით უფრო საყვირე-ლია, რომ ვაცილებით ჩრდილოეთი მდებარე ქალაქებს ბერლინი და ბუტერბოგშიაც ამდენივე იბოცება თუშკაც უკვე-წლე. შვეიცარიის ქალაქებში არც ერთი ანა ჰქვდება იმდენი ფილტვების ქლემით, რამდენიც ჩვენში, ქალაქ ბაზელშიც გარდა, ისიც იბოცო, რომ ბაზელშიც იმდენად-ღიანდისა და მტადარა-პივიერული ცხოვრება მსუფეს ქარსნი-თავის სიტყვაში შეტყება ამ სენის მარტო ერთის თვისებებს — ვაღამდებლობას. ჩვენს საზოგადოებას რომ უნდად ჰქონდეს ეს თვისება ფილტვების ქლემისა წარმოდგენილია, ამბობს ბაბაგე: ვაცილებით იკვდება მსხვერპლთა რიცხვი ამ სენისა, რომელიც კაცობრიობის რისხვად გადატყველდა და შეუბრალდებლად მუ-

თვის ტვის ბილიეთ ბრუნდებოდნენ შინ და ხშირად ისე ვაცილებდა ხოლომე ბავშვებს ტყეში მომუშავეთა ყურება, რომ სახლში მისი ჩასვლი-სას ბრუნდებოდნენ. ექტორი უსა-ხლად არა მანდებებდა ტყეში, ხურო-მხერხავები მის ცნწვრებოთა-კის მოსამხედლდ მკვირცხლ ექტორის ხშირად აწვანდებდნენ ხოლომე. კლარა შიშით ცაქცხებდა, როცა ექტორის ხს წწვრებოდა ავარდებოდა და ისიც კლარის ჯიბრით ვანგებ ჰქო-კვდა ხის ცწწვრებოთა... ხანდახან ბავშვებს ხომალის ს-ეთივებლდ ქარხანაშიაც მიიღიდნენ ხოლომე. იქ მოხუც ღურვალ მოყანდის შევიტყვენ და მასთან საუბარში კარ-გა დროს ჰტარებდნენ. მოყანდის გან-მარტოებით სცხოვრებდა ტყეში... მეგობრები სრულიად არა ჰყვან-და. მისი მკომილი სოფელნი და-დი ხანა ადევნებდნენ თვისლი მო-ყანდის, სცილობდნენ მასთან და-ხლოებებს, მაგრამ მოყანდის მტლ-მიუკარებელი იყო. ხალხს ვერ შეტრ-ყო მიხეტი, თუ რა აბიუტებს ნივ-რიად მოსულს ღურვალს, რომ ასე უფრთხის ხალხს და მარტო ტყეობა-უკვარსო, ექმის წელიწადი იყო, რაც იგი ამ მუშაობდა და თავისი შრომით კარ-გაძალს ფულსაც იღებდა. შემხედველ-კაცს ეძახდნენ და არცა სდებოდნენ მოყანდისა საქმეა ფული მოაგროვებ-და ექვს წელიწადში და წამ-და-წამ

სრავს ყველას, წლოვანებისა და სქესის განწერილად, — იკვებდა, რადგან საზოგადოება ვაუფრთხილდებოდა თავისთვის და ცოტა ღირსე-არ მიიღონებდა ამ სენის, ამაო-ფრებისას თუ არა, შემეტირებისა ბაბაგეისა უკვე წაითხლ იქნა სამ-ყურნალო საზოგადოებაში, მოწინა-ბულ, და საზოგადოებამ უკვე ვადა-სწვრეთა კიდევ რომ თავისი ხარ-ჯით ვამოსცეს ეს სიტყვა წარმოტყვის შემდეგ ქართულსა, რუსულსა და სო-მართს ენაზედ.

დღეს, 25 ამ თვისისა, შეად-ლისას, აუტორებენ მეორე ახალს პირუტყვა სამყურნალო, რომელიც მკვლემების ქუჩაზე იმყოფება, ვანქის ტაძრის მახლობლად. როგორც მო-სწენებული იყო ჩვენს ვაჭურში, ამ სამ-ყურნალოს დირექტორად დანიშნუ-ლია ბეთიალი ბ-ნი მელქიშვილი. კურ-თხვის შემდეგ დათავოიერებენ თითი სამყურნალოსაც.

ამ დღეებში სამოსწავლო ოლ-ქის მზრუნველს ბ-ნს კ. პ. იანი-ციის ბ-ნი გრენის თანდასწრებით და-თავოიერებდა ტფილისის სათივლ-ან-საუბო სკოლა. ბ-ნი მზრუნველი კმა-ყოფილი დარჩენილა სკოლის ვითარ-ებით.

ჩვენ მივიღეთ წლიური ანგა-რიში ბ-ნის შეშერისს პირუტყვა-სამყურნალოსი. ამ ანგარიშისა-სნას, რომ წლის განმავლობაში სა-მყურნალო საექიმოდ მიუყენებო-1031 პირუტყვი: მათ შორის 266 ცხენი, 223 რქოსანი საქონელი, ძალი — 343 და სხენი. უფსოდ სა-მყურნალოს წამლობა ვაუფრეა 79 პირუტყვისათვის. მთელის წლის გან-მავლობაში ქერი ოც-და-ხუთ ძალი-სათვის შეუქმნიეთი.

ამ თვისი 21 ერთს ტელი-

კორპორში ნოტარიუსთან დადიდა რჩევა დირიგების სათიხვად, თუ სად უფრო სჯობს და უმოშარია ფუ-ლის შენახვა. აქ მოსვლისთანავე მოყანდა უფრო მღვდელს, რომ ქერიც ვარა. ამის მეტი მე-ტარი-ცობდა არა იცოდა-რა მოყანდისა. ექვსი წელიწადი ისე ვატარა მოყანდისა, რომ აწივის დაახლოებებია. ესე-კი ნერი შევიცვლა და მეგობრები გი-ჩინა. პირველსავე შეხედვარზე ექტო-რი და კლარა შევიყვარა მოყანდისა და ისე მსაიარებნებ მათთან ლაპა-რაკით, რომ სწორედ თითთანაც მ-თი ტოლი ხდებოდა ხოლომე. მოყან-დის დანიხვად თუ არა ხოლომე მას-თან მომავლ ბავშვებს, აწებებდა თვის მუშაობას და საამოებებს-სიარულით დალუყვებდა ლაპარაკს თავის პატარ-მეგობრებს. ექტორი უფრო შეუ-ყვარა ღურვალს და სცილობდა-და თავისი ხელობა ესწავლებინა. რაც დრო ვადიოდა, მოყანდის რაღაც ვაშტრებობით დაეკრებოდა ხოლო-მე ექტორის და გულ-ამოსკენით ამა-ოიხარებდა ხოლომე. აღბად ექტო-რი ვისმე გულით საყვარელი ავარ-და ღურვალს, სწორედ ასეც იყო. ერთხელ ღურვალმა თავისდა უწე-მართად უფრო ექტორს: — შენ ჩემს დაქარხულს შეიღს მა-გონებ. ოჰ, დიდი, დიდი ხანია, რაც დაკარგე შეილი. — არ ვასულა მკიერ ხანი, რომ მო-ყანდისა მიმართა ღურვალს:

სის სასამართლოში ვაჩრჩის საქმე-ბან ნერსეს თარივისა, რომლის შე-სახსენ შარშან დიდი ლაპარაკი იყო აქაურს ვაჭურებში. ბ-ნს თარივისს მხარდებოდა, რომ სასტყვე ცეცხმა თავისი ნოქარ აკოვ ჯგერანოვისთვის, რომელიც ველსა სთხოვდა, სასამარ-თლომ ერთის თიეთი დამწყვედე-ვანუსაჯა თარივის. თარივისთან ერ-თად ვასამართლეს კოსტა ძაგინაიც, რომელიც თურმე თარივის ემხარე-ბოდა, როცა იგი ჯგერანოვს სცემდა. ძაგინას ორის ვიერთი დამწყვედე-ვაღალწყობეს.

ამ თვისი 24 ტფილისის ოლ-ქის სასამართლომ ვაჩრჩია საქმე გ-ჩინდაციისა, ამიერ-კავკასიის რაინის გ-ნის ტფილერანისისა, რომელსაც მხარდებოდა ორ ცოლობა. სასამარ-თლომ ბრალდებული დანაშაუდე იც-და და დადგინა ჩინდაციის, ქალაქ ვოლნის ვუტერისს მოკლაცეცხ, ახა-დოს პირადი და ქონებრივი უფლება-ნი და ვაწახანონ სატუსადეო როტა-ში და ვანდსტაგონ იგი საპატიმრო-ში, ხოლო ამ პირობით-კი, რომ ჩინ-დაციის აქისრებინონ სხვა-და-სხვა მძი-ვე მუშაობა. აგრეთვე დაუნაწეს სა-ცკვლესიო მიწანიხეა.

ბეტერბურგიდან იუწყებან, რომ მთავარ-მართებელი ამიერ-კავ-კასიისა თავ: დანდუსკო — კორსაკოვი ამ თვისი 24 ს წამოვიდა ბეტერბურ-გიდან ტფილისს.

ამ თვისი 21 ქუთაისში, გუ-ბერნატორის ბ-ნ გრანსმანის თავედლო-მარობით, მოქმედება დაუსწია იქა-ურს სამყურნო საზოგადოების გან-ყოფილებას. პირველი სხდომა უკვე ჰქონათ. ღმერთმა ინებოს, რომ ამ განყოფილებაში უწინდებურად არ შეს-წვრებოს თავისი მოქმედება და საქ-მეს მინდ მოკილოს.

ჩვენ შევიტყუე, რომ ქ. ერე-

— თუ აღარ ვინდა ექტორის შე-ნახვა, მე ვაღამდებო. მე მემკვიდრე არა მყავს. ვასწავლი ვინაზაში, მევე შევიყვან უმალდისს საცეცხო სასწავლებელში და სიკვლის შე-დეგ ჩემის ქონების მემკვიდრედ ვაწე-ბილი.

ლულო ასე მალე ვერ გამოეტბოდა ვიქტორის და ცივი უფრო უფრო მო-ყანდის. ღურვალის მაინც იმედს არა ჰქარავდა. შეიძლება ლულო დაწერილი შეიღდეს, ვიქტორის ოჯახის შენა-ხვა და მეტოქე-მავალი უტარა შეიღ-ლი საშროის თაგიდამაო. მოყანდის-თითქო იწინასამომეტყველა. მართ-ლიცა, ექტორის ოჯახში შემოყვა-ნითანავე „შევიტყენის ნივრენებს“ ყველა უტვლერება თას დაატყდა. ყველაფერი უკვლად ბატარიდა. ხე-ტყეს მუშტარი შემიკრდა. ეკაპეი უკველდ მუშტარობაზე გემის დაციის დროს ან რასმე იტყენდა ხოლომე, ან ავად ხდებოდა. ეს კიდევ არაფერი, რომ ოჯახის მომეღელი, ოჯახის დისასხლისი ავად არ ვაღამ-ბოდა. დისასხლისი მოყოლილდელ ვადა ავად პირიქით ყოფნის დროს, ტრიალსა ჩინებოდა ვაგაგა ბავშვების ტრიალს ჩინებოდა და ავადმყოფის წა-მალსა და ბავშვების საქმელს ერთ-მ-ნეთში დამხალით უწევდა. იმისმა ტყვეს ისე ვაგაჯარა ცოლი, რომ თავისი მოლო ექტორს მიანდა და ფრანსუო ვაწათიყისულა. თავისუფალი

განსი გადაწვევა ქარვასლა ხოსრო-
ეცისა, რომელსაც ტვილისის ოლ-
ქის სასამართლომ „კატაროში“ გა-
გზავნა გადაწყვეტილ სასურათის სა-
დავლის გადაწყვეტილისათვის.

ქ. პატარაგორსკი: ამას წინად
„იყიროსი“ მოხსენებელი იყო, რომ
ქ. პატარაგორსკის დაინგნა ახალი
წიდამწველი აქაურ „მინერალურ
წყლებსა“. ეს ახალი წიდამწველი-
ლი, პროფესორი სუშინსკი, უკ-
ვე მოვიდა და კიდევ დათვალიერ-
და ადგილმდებარეობა, როგორც ქ.
პატარაგორსკისა, აგრეთვე სტანიცე-
საც, ახალ წიდამწველს აღმოაჩინა
მრავალი ნაყოფიერი და უსუ-
თაობა. მისი განკარგულებისამებრ
უკვე შეუდგნენ ქალკის გასუთაიე-
ბას, ბულერების შეკეთება-შესწრე-
ბას და თვით სახლებისასაც, წიდამწ-
ველის აგრეთვე საქაროდ დაუნახეს
სახელმწიფო შერამები ავანო და აუზე-
ში მოუშობნენ, რადგანაც ყოველ
ზოგსულობით აქაურს წყლებზე ორ
ათასამდე კაცი მოიხს ხოლმე სა-
ყურანლოდ და ამდენს ხალხს აუზებში
არა ჰყოფნის ამის გააო საჩივარიც
შეუტანიათ.

გაზეთ „ახალს მიმოხილვას“
ერთი ქართველი ფრად საინტერესო
ცნობებს ატყობინებს ქ. ასტარაში-
დგან. ეს ქართველი მოგვითხრობს,
რომ ასტარაში დღემდე დაცულია
სხვა-დასხვა ძველი ქართული საზო-
გაროების ძეგლები და დიდი რაოდენობა
მღვთის-სამშობლოს ეკლესია, სადაც
დასავლელეზიკის არიან ასული მღვ-
ძე, წილის პრასკოვია და კასეთის მღვ-
წინის გურგენის მცულად, რომელსაც
ეს ეკლესია აუშენებია. ამით საფლავის
ქვეშე დღემდე სიანან ქართული წარ-
წერანი. ამავე ეკლესიაში დაცული
ყოფილა ძველი ქართული საბარბა-
კორესპონდენტის თუქუბა, რომ სხე-
ნებულს ეკლესიაში დაცულია ძველი
ეგრესტის ფავარი და დიდ-ძალი ქარ-

თული წინაია. კორესპონდენტს უკვე
ნებაბრთვა მიუღია ეს წინაი დათ-
ვალდობროს, ამ წინათსაცეს გარდა
იმვე კორესპონდენტს განზაზხე აქეს
დაათვალდობროს აწ გაუქმებული ათი-
ნის მოწასტერი ასტარანის მახლობ-
ლად.

24 ამ თვისას, მუშად განყოფი-
ლებში, დაბის სანს საათზე, პოლიციის
სტრადონის შუგერაი ფარის-კაცი გასიფლ
მზრთაივით, მზრთაივით უშუავეს მო-
პარული ევროპული ხალხისა. გამოიგზა სწა-
რისთვის.

28 ამ თვისას, მუშად განყოფილ-
ებაში, ქალკის ექიმმა მიველობმა, პარის
წიდამწველი გრიგორიასა და პოლიციის
წიდამწველი თანდასწრებით, დაათვალიერა თუქის
დაწეში და გადაყრევინა 82 თუქი გაწეში-
თა თუქი.

დაბაღსოფელი

(მარწერილი ამბები)

ბათუმში, ბევრს კარვად ეხსობება
ის ლაზარკი, რომელიც თავის დრო-
ზედ გამოაჩინა იმ ვარემოებამ, რომ
ბათუმის საბჭოში როტშოლის ფირ-
მის ნება არ მისცა მიღებე გაეყვანა
ნაეთისთვის და ნაეთი ეგზავნა გემზე
ში გადასებით, თავის დროზედ როტ-
შოლის ფირმის წარმომადგენლებმა
ამაზედ საჩივარი წარუდგინეს ქეთთაი-
სის გუბერნატორს. სხვათა შორის
სწიოდნენ იმასაც, რომ სხდომის დროს
ხმონსებე ვარემო ზალხის ვაჭარის
ქვეშ იმყოფებოდნენ და ბევრი უწე-
სობაც იყოთა. ქეთთაისის გუბერნის
სამოქალაქო საქმეთა გამგებამ გა-
მართის ეს საჩივარი, სამართლიანად
იქნა და კასციით გაუქმა ბათუმის
საბჭოს დადგენილება. ამ გვარადღეს
ჩვენს საბჭო იძულებულია ხელ-ან-
ღია დაგარიხოს როტშოლის ფირმის
თხოვნა და ახალი განაჩენი დად-
გინოს.

ხმონსებმა რაკი შეიტყეს, რომ
საკმელოც ახალი უნდოდა და საზრ-
დაცოდ დიდის დაძინებისდენი უნ-
დებოდა, თუქა ვერ საიმისო შრო-
მა-კი არ შეეცოდა და ვერცა ჰგედე-
და ლუფო ვიტორისთვის გემზე რაი-
მე საბუშო ჩაბარებინა. დღითი-
დღე ლუფოს საქმე სულ უკან მიდი-
ოდა, ბარქაში დასცა და ლუფო
დიდის წყაღება-გაუქმებით ძლიეს მი-
აღწია კლამენსმდე, შემწენიერი ნი-
ვერწენა“ გაში წყლით გაიგოს. ვერც
თოქების შემოკრებამ, ვერც ვი-
რების გაკრებამ ვერა უშეშელს რა-
გებს საქორა იყო ან მთლად გემის
ძირი გამოეცეკოდა, ან არადა, მთლად
ეყინა შემად გვეყინა და ახალი გემი
გყინა, ერთი ემძიმებოდა და მეორე-
სათვის ფული არა ჰქონდა. ამ გარე-
მოებამ საშინელს საგონებელში ჩა-
ჭყარა მთელი ოჯახი ლუფოსი.

მარტის ერთს საღამოს, პარკში
წასვლის წინა დღეს, დიდად შეუშე-
ბული ლუფო გამოიხიზა მოკანდრის.
მოკანდრის მიიწია ლუფო: ღირო
დავლით და ცოტა რამ მოსაზა-
რავებოდა მასქისა. ლუფო დასთან-
ხდა, შევიდნენ ოთახში თუ არა, მო-
კანდრმა მოიტანა ღვინო, მოკანდრ-
მა გაავსა ჰუქები ღვინით და დაიწ-
ყო:

— მე ყოველთვის ასე ვანმარტო-
ებოდი არ მცქარებია, ჩემო ლუფო,
იყო დრო, როცა მეც მქონდა ლუფო-
ლეგი, რაც საქორა ბედნიერებისა-

საჩივარი შეტანილია, იმვე წამად
გადაწყვეტილს ყოველივე ღირო-
ნილ და როტშოლის შიში თვითღან
აიკლონ. ამისთვის მთი შემდეგი
სარჩელი შემოიტანეს საბჭოში: მე-
ტად საქორა ცხადვე გაგზავნათ
პეტერბურგში დებუტატა, რომელმაც
უნდა ცვალოს, რომ მართებობამ
ნათვის გადასებით ვაზღდა აღიქმა-
ლოსა. ამ ხმონსებმა მხარი მისცა რა-
დენმამე წერილობა მენათემ. ცხენი
ამასაც არა სჯერდებოდა და იმასაც
თხოულობენ, რომ, რაც ნათი საზ-
ღვარ-ვართი მიღის, აქციზისაგან ვა-
ნათესაულებულ არ იქმნასო, რა-
გორაც ამ ხნად არის.

რასაკვირველია, ეს სარჩელი მი-
ღებულ იქნა და ამ მოკლე ხანში
ბათუმდგან დებუტატა გაგზავნა
პეტერბურგს. ვარემო კაცი, შემე-
ლოა, იკითხავს: რად ეწინააღმდეგები-
ან ბათუმის ხმონსებე ნათის გადას-
ებით გაზღვრებო? ამაზედ მოგახსენებთ,
რომ ბათუმის ხმონსებე სრულიად
წინააღმდეგნი არ არიან ამ საშუალე-
ბისა. აქ თანხა და ბოლოშიც შიში
მხოლოდისა. როტშოლის მაგინად
რომ სხვა ვინმე, რომელიმე რუსეთის
ქვეშევრდომი იყოს, საქმე სულ სხვა
რიგად ვერ გადაიღება. როტშო-
ლის-აკი ეგრესის ემინან და იმის
ნდობა არავისა აქეს.

ხმონსი ბნი ი. მამულეკი თავის
მარტულ სიტყვაში ამტკიცებდა, რომ
ბარტო ბათუმში ყოველ წელიწადს
7 მილიონი მანეთი უნდა დახარჯონ
ნათის პატარანება 28 მილიონის
ფუთის გასაზრდად. როტშოლის
თხოვნა რომ შევიწყნაროთ, ენ
მაგვეცხს სიტყვას, რომ ეგზობოდა
რუსეთს არ დაეკარგებოთ, ენ არის
თადებები, რომ ის გამოჩინეს, რომე-
ტად ღრეს რუსეთის ქვეშევრდომი
აქეთ, ხვალ, როტშოლის წყალო-
ბითი, უტყვილებს არ ჩავერდებთ
ხელშია, ხმონსმა მანა ზრადლო-
სკამ (როტშოლის წარმომადგენელი-

თვისა ბევრი ფული და საყვარელი
ცოლი, ჩემისავე დანაშაულით ყველა-
ფერი დაგვარე.

დღევანი უკვე დაწეშდა. თითქო
შერცხე თავისის სიტყვისა.

— მგონი არავისთვის მიწყენებია,
ფრანსუა, არა, განაგრძო მოკანდრმა
მაგრამ კრბოდ მე დიდს ნაკოლე-
ვანება მატეს.

— შენა? გავიერებთ ჰკითხა ლუ-
ფომ.

— დას! იგი განუშორებელი თან
მტეცს. ყველადა და ყველაფერზე მა-
ტეც ფული მიყვარს და სწორად მან-
დამუშა კიდევ.

— მერე, როგორა?

— ესლავ შეიტკობ? ცოლის შერ-
თვის პირველსავე წელს მეყოლა შე-
ილი. შეილის დაბადებამ უბედური აზ-
რი დაძიბდა, ამოდ ცოლს გავგზავ-
ნი ნაბიჭში ძიხად და ამ გვარად შემი-
სავლის მეორე წყაროსაც ვაგინე-
მეთქი. ჩემს ცოლს საშინლად ემძიმე-
ბოდა სახლ-კარის დატოვება და ჩემს
დაცინებზე არ ერთობდა მისასქის.

— განა რა ვაჭირება ვაქეს, რომ სხვის
მოახლოება და მსახურება ვიტყვიო,
ღვთის მადლით, ჩვენ სამყოფე
მომეტებულ შემოსავალი გვაქვს.
დღე, ძიძობით ჩვენზე ღარიბთ იც-
ნობიოთ.

მე მინც ყური არ ვათხოვე იმის
ლაზარკის და გავგზავნე პარიშიში.
— მერე?

მა) დაპირა ხმონსების დაწვევება,
რომ ნათის ყუთების კეთება, რომ-
ლის მისაზრბა ესე ემინან ყველა-
სა, თავის დღეში არ მოსისობა,
არამედ კიდევ უფრო უნდა გავრცე-
ლდა და გაბლიერდესო. ამის მიზეზი,
ხმონსის სიტყვით, არა არის ის ნა-
ეთი, რომელიც იგზავნება აღმოსა-
ვლეთის ბაზრებზედ, უსათუოდ ყუთე-
ბით უნდა იგზავნებოდესო. გამოცდი-
ლებამ დაამტკიცა, რომ ამ ბაზრე-
ბის მოთხოვნილება არ აღემატება 15
მილიონს ყუთის. დღეს ბათუმში ძლიეს
ავთებენ წლის განმავლობაში 7—10
მილიონს ყუთის, ასე რომ ჩვენმა ნა-
ეთმა რომ აღმოსავლეთის ბაზრები
აახოსო ბათუმმა კიდევ უნდა მეტი
ყუთი უნდა გაეკეთოსო. თუ ქ
დღემდე ბათუმი ძლიეს ავთებს 10
მილიონამდე ყუთს, რა უნდა ჰქნან
მენათებებმა მანინ, როცა ბაქოდა
ამ ცოტა ხანს შემდეგ წამოვა ეყება
ნათი,—ჯობებში ჩავისხან, თუ რა
უნდა ეყუთთ ამ მასლისაო, ამასთან
ეყობა არ საქორებს ჩვენს ყუთებ-
სა და თუ როტშოლის თხოვნა არ
შევიწყნარებთ, ამერიკას ვერ შეე-
ცილებითო.

ამ სიტყვების სამართლიანობას ჩე-
ნი ხმონსები მთლად უარს არა ჰქო-
ფენ, მაგრამ როტშოლისა მისცე ში-
ში აქეთ. როტშოლისა აქაურნი წარ-
მომადგენლნი ისევე აქაურები არიან
და იმათი სიტყვა და შეპირება ხმონ-
სებს სასუთად არ მიანჩნით, როტშო-
ლის წარმომადგენლნი თავისის დღე-
ში ვერ დაარწმუნებენ ბათუმის ხმონ-
სებს, რომ მათი შიში უსაფუძვლოა.
ხმონსების აზრით, საბჭომ რომ როტ-
შოლის თხოვნა შევიწყნაროს, როტ-
შოლის თხოვნა შევიწყნაროს, როტ-
შოლი დადგაყლავს წერილობა მენათე-
ბებს. რასაკვირველია, როტშოლმა
საბჭე ეგზობაში უნდა აავოს ახალი
რუსეთურები, ააშენოს ახალი ქარხანა,
იმის მაგინად, რომ რუსეთში ზილის სა-
ქორა თუნუქი, ფიცარი და სხვა წერი-
ლი მასალა, როტშოლი ყოველსავე

— მერე ის, რომ ჩემს ცოლს
ემინან თუ არა ლაგე, თავის სა-
კუთარი შეილი გარდაცვა ერთ მო-
საც დედაცისთვის, რომლისთვის-
საც სიტყვა ჩამოკრებინა, რომ სო-
ფელში ბავშვს ჩემთან მოიყვანდა,
დედაცა კი რკინის გზის სადგურამდე
გამოეცილებინა ჩემს ცოლს. ის იყო
და ის. დედაცა კი და ჩემს შეილის
კვალს დაიკარგა.

— შენი ცოლი?

— ეს ამავი რომ შეეტყვა, ლო-
გინად ჩავარდნილიყო და მალე გარ-
დაიკვდა.

— მოკანდრი დაწეშდა. ლუფო ამ ამ-
ბავმა ჩააფიქრა. დღევანდამ კვლავ
დაიწყო:

— ჩემდა დასახველად გადაწყვიტე
განმარტობით მეცხოვრა და ვერ თარ-
მეტე წელიწადი, მოკლებული ვარ
საზოგადოებას... დასუსტდი, ძალი-
ლონე გამოვლია. საშინლად მაში-
ნებს უნატრონოდ სიკვდილი. ლუფო!
შემიზრად, მომეცი დაკარგულის ში-
ლის მაგერი ვიტყვი! მოკანდრის
თხოვნამ გამოურკვეველს ყოფაში ჩა-
ვღრა ლუფო. ვიტყვი კარგა დი-
დი ფული უნის ლუფოს და ცხლა,
როცა შეუძლიან შესაფერი შემწეობა
გაუწიოს ოჯახს, განა შეიძლება იმის
ასე დღილად გამეტება? მოკანდრი
მიპხვდა ლუფოს აზრს.

— რა თქმა უნდა, ფრანსუა, რომ
მე დაბიბურუნენ იმ ფულს, რაც-კი

ამას იქ მიიტანს, სადაც ახალი რე-
ზერვუარი ექნება, და ამ დღილად
გავაზრნის ნათის აღმოსავლეთის ბაზ-
რებზედ. ეს მთი უფრო დასაჯერებე-
ლია, რომ რუსეთში ბევრს მახლობელ
ბაქოც გადასწვება. თუ რა ჩიხინა
როტშოლმა, განა პარიზი არა დაჩ-
ჩება მთელი მხარე, განა ბათუმის ხმონ-
სებს არ გვაკვირებენ, რომ ჩვენს
უთაურობით ლუქმა-პური გამოაცა-
ნებამ რამდენიმე ასი ათას კასს? ამის
ემინანთ ჩვენ ხმონსებს და ამიტომ
როტშოლსაც ახლოს არ გავაკრე-
ბენ.

დათიყო

უცხოეთი

სამხრანბათი. პარიტობის საზო-
გადობის ქალღმერთი, როცა მთავ-
რობამ გასჩხრიკა მათი სადგური,
უპოვინათ ერთი ხელნაწერი პროკ-
ლამაცია საზოგადოების წევრთა მი-
მართ. პროკლამაცია მეტად შეუწყნა-
რებელის შინაარსისა და, როგორც
ტყუბას, ის მოულებს ბოლოს ბუ-
ლანესა და საზოგადოდ ბულანგე-
ბას. პროკლამაცია დაუწერიათ ბუ-
ლანეს არჩევანების შემდეგ პარიტში.
შიგ სწერია, რომ ამ რა ნარად გა-
იმარჯვა ბულანგემ, 245 ათასი პა-
რიტელი მისი მოპირა და თხოულობს,
რომ რესპუბლიკა გაიწინდოს სალა-
ხანა კაცებსაგან და იწარუოს სამ-
შობლოს ინტერესებისათვისაო. ფლო-
კე ბევრსა სცილობდა თავისკენ გა-
დაბერა ანამორფილები და მცენტენი,
მაგრამ ამაოდ დაშრობა დებუტეტი,
ბუ ერის ლაღას ყურს არ უდგებენ
და, თუქა პანლურის ცემით ჰრე-
კატს, ისინი მინც თავიანთ დებუტე-
ტობას ხელს არ უშეგებენ, თითქო
დებუტეტი ადგილი სამუდამოდ გეო-
მეზინით მათთვისაო, დროა ვაგარშო-
ბინათ, რომ ერსა სძულს ისინიო.
ძალიან დევაზეთ, რომ მაშინვე მა-

ვიტორის შენახე-გაზრდაზე დაგ-
ხარჯა, თუ ბავშვს მომცემ. მე არ
შემიძლიან გულგრილად ვუტყვიო.
სატყუო სასწავლებლის მოსწავლეთი.
გული მოითუქება, რომ ჩემი შეილი
იმით შრომის არ არის. ვიტყვი
შრომის მოყვარე და მეცლინე ბავშ-
ვია! დაარწმუნებული იყავ, რომ ჩემს
საუბრის შიშზედ უფრესად ვიზო-
ნენ იმისთვის... ჰა! თანანმა ხარ?..

ბავშვებმა რომ დაიძინეს, ლუფომ
ამაზე ცოლს ჩამოეგდრა ლაზარკი.
დიანახლისმა თავისებურად განსაჯა
საქმე.

— აი, რა ფრანსუა! ჩვენ შეძლე-
ბისად გვარად შევიფარეთ და გავზარ-
დეთ ვიტყვიო. დღერთია მოწამე,
რომ რაც-კი გვეხდა, იმისთვის არის
ვიშურებოთ, მაგრამ თუ შემინევა
გვეცლად იმის ბედს გავაუბრებოცოთ
და ამით ჩვენს ხარჯიც შევიმოკლოთ,
რატომ... მოლაპარაკეთ უნებლიედ
გადახვედეს ბავშვების საწოლს, სა-
დაც ვიტყვიო და მიმილი ჩამხუტე-
ბოდნენ ერთმანეთის და გუნებეირ
ძილში იყვნენ.

— საწყნარ ობობო!—წილილ-
ლულ ფრანსუა.

გარდავად მოსიზოდა წყლის ტლა-
ლების მოუყვანარი ჩქვეი-ჩქუი და
ორთქლის მატარებლის დასულოავი
კვილია ლუფოს ცოლს ცრემლები
წამასცივდა.

— ომერთო ჩემო, შენ შემიბრაღე!
ფრანსუა, არა, ჩვენ ვერ გავიმეტებთ
ვიტორის...

(შეზღვე იქნება)

